

Drahý môj Svrabomil,

Rád by som sa pozastavil pri Tvojej otázke, či by si mal viesť svojho pacienta k tomu, aby veľa čítal, a čím častejšie sa stretával so svojim materialistickým priateľom. Zdá sa mi, že si trochu naivný! Hádám si len nemyslíš, že ho rozumovými dôvodmi vytrhneš z pazúrov Nepriateľa? To by sa ti možno podarilo pred pár storočiami, vtedy ešte ľudia vedeli rozpoznať rozdiel medzi tým, čo bolo dokázané, a tým, čo dokázané nebolo. A veciam, ktoré boli dokázané, skutočne verili. Vtedy ešte spájali myslenie s činnosťou, a boli ochotní zmeniť svoj životný štýl, keď k tomu dospeli rozumovou úvahou. To sa nám však vďaka bulvárnej tlači a podobným zbraniam podarilo do veľkej miery zmeniť. Tvoj človek je už od malička zvyknutý, že sa mu hlavou preháňa tucet nezlučiteľných filozofií. Pre neho nie sú jednotlivé učenia jednoznačne pravdivé alebo nepravdivé, ale skôr akademické alebo praktické, zastaralé alebo moderné, konvenčné alebo nemilosrdné. Udržať ho mimo Cirkvi sa ti podarí najlepšie pomocou fráz, nie argumentov. Neplýtvaj časom na to, aby si ho presvedčil, že materializmus je jediná pravdivá náuka. Presvedč ho, že je silnou, vecnou a odvážnou filozofiou budúcnosti. Na takých veciach mu predsa záleží.

Rozumové úvahy majú totiž jeden háčik – presúvajú celý zápas na Nepriateľovu pôdu. Aj On vie argumentovať, no v otázke skutočne praktickej propagandy, o akú mi ide, už storočia povážlivo zaostáva za Naším Otcom v Hlbinách. Argumentovaním preberáš k životu pacientov rozum a keď raz začne myslieť, ktovie, čo všetko z toho môže vziť? Ak by sa ti aj podarilo prekrútiť určitý myšlienkový pochod v náš prospech, zistíš, že si vo svojom pacientovi len posilnil zhubný zvyk zaoberať sa všeobecnými problémami, namiesto toho, aby sa sústreďoval na bezprostredné zmyslové zážitky. Tvojou úlohou je upriamovať jeho pozornosť práve na tieto zážitky. Uč ho nazývať zážitky skutočným životom a nedovoľ mu zamýšľať sa nad tým, čo vlastne pod pojmom „skutočný“ myslí.

Nezabudni, že on (na rozdiel od teba) nie je len duch. Keďže si nikdy nebol človekom (och, akú nechutnú výhodu má v tomto smere Nepriateľ!), nevedomuješ si, ako ich zotročuje tlak všedných vecí.

Raz som mal pacienta, poctivého ateistu, ktorý chodieval študovať do Britského Múzea. Jedného dňa, ako tak študoval, videl som, ako sa v myšlienkach začal uberať zlým smerom. Nepriateľ mu, samozrejme, okamžite stál po boku. Už som si myslel, že sa mojich dvadsať rokov tvrdej práce zrúti k zemi ako domček z karát. Keby som bol stratil hlavu a začal sa brániť argumentami, bol by ma porazil. Taký blázon som však nebol. Okamžite som udrhel na tú stránku svojho pacienta, ktorú som mal najlepšie pod kontrolou a navrhol som mu, že je najlepší čas, aby šiel na obed. Nepriateľ pravdepodobne urobil protinávrh, že toto je dôležitejšie ako obed. Aspoň si myslím, že mu vnukol práve túto myšlienku, veď vieš, že nikdy poriadne nepočujeme, čo im hovorí. Povedal som mu: „Presne tak. Je to príliš dôležité na to, aby sa tým človek zaoberal s prázdny žalúdkom.“ A v tej chvíli môjmu pacientovi zreteľne odľahlo. A než som stihol dodať: „Oveľa lepšie bude, keď sem prídem po obede s čerstvou myslou,“ už bol na pol ceste ku dverám. Keď sa ocitol na ulici, vedel som, že mám vyhraté. Ukázal som mu kamelota, ktorý s krikom predával poľudňajšie noviny a autobus č. 73, ktorý práve išiel okolo. Než zišiel dole schodmi, nainplantoval som mu do hlavy nezvratné presvedčenie, že bez ohľadu na to, aké čudné myšlienky sa človeku preháňajú hlavou, keď je sám zavretý medzi knihami, zdravá dávka „skutočného života“ (mal tým na mysli autobus a kamelota) stačila na to, aby si uvedomil, že všetky tie veci nemôžu byť pravdivé. Vedel, že unikol len o vlások a ešte dlho potom rád rozprával o „nevýslovnom zmysle pre realitu, ktorý je našou najlepšou ochranou proti odchýlkam od obvyčajnej logiky.“ Teraz je už v bezpečí v dome Nášho Otca.